

INKOMSTEBELASTINGHANTERING VAN KLIËNTELOJALITEITSPROGRAM-TRANSAKSIES IN SUID-AFRIKA

Sophia M Brink*

Universiteit Stellenbosch

sophiabrink@sun.ac.za

Herman A Viviers*

Universiteit Stellenbosch

hermanv@sun.ac.za

February 2012

Abstract

Client loyalty programmes are a common phenomenon in the South African market and, although prevalent in South Africa since the 1980s, the South African Revenue Service has issued no guidance on the income tax treatment of client loyalty programme transactions in the hands of the consumer. Benefits received in the form of goods, services or discounts from a client loyalty programme are currently not subject to normal South African income tax. The main objective of the research was to investigate whether the existing provisions in the Income Tax Act and related case law provide the basis for taxing client loyalty programmes in the hands of the consumer as natural person. In order to meet this objective local and international literature was analysed to determine the correct income tax treatment and it was found that points or miles received by a consumer meet all the requirements of the “gross income” definition and as a result should be taxable.

Sleutelwoorde

Kliënteloyaliteitsprogram, kliënteloyaliteitsprogramtransaksie, punte, myle, kontanterrugbewys, Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962 (soos gewysig)

*Mrs Sophia Brink is a lecturer at the Department of Accounting, at Stellenbosch University, South Africa.

*Mr Herman Viviers is a lecturer at the Department of Accounting, at Stellenbosch University, South Africa.

1. INLEIDING

'n Kliënteloyaliteitsprogram kan gedefinieer word as 'n program waarvolgens gratis punte of myle deur verbruikers geakkumuleer word op grond van die aankoop van goedere of dienste vanaf 'n verskaffer. Hierdie punte of myle kan op hul beurt deur die verbruiker vir 'n verskeidenheid van kommoditeite (insluitend goedere, dienste of 'n afslag op 'n volgende aankooptransaksie) by 'n verskaffer ingeruil word (Liu, 2007:20). Die gewildheid van kliënteloyaliteitsprogramme neem geweldig toe (Travel wires, 2011) en meer as 100 verskaffers in Suid-Afrika maak reeds van hierdie programme gebruik (Conradie, 2011). Alhoewel kliënteloyaliteitsprogramme reeds sedert die 1980's in Suid-Afrika voorkom (Travel wires, 2011), het die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) nog geen leiding oor die inkomstebelastinghantering van 'n kliënteloyaliteitsprogramtransaksie in die hande van die verbruiker uitgereik nie. Voordele wat tans in Suid-Afrika deur 'n verbruiker in die vorm van goedere, dienste of afslag vanaf 'n kliënteloyaliteitsprogram ontvang word, is nie aan normale Suid-Afrikaanse inkomstebelasting onderworpe nie (Klue, 2007:3). Die hoofrede hiervoor is dat die bepaling van die waarde van punte of myle problematies is en dat daar onsekerheid bestaan of die bedrag van die voordeel wat ontvang word kapitaal van aard is, al dan nie.

Die omvang van literatuur rakende die belasbaarheid van kliënteloyaliteitsprogramme in Suid-Afrika is beperk. Bestaande literatuur rakende die belasbaarheid van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies in Suid-Afrika fokus hoofsaaklik op werknemers wat punte of myle in hulle eie naam verdien op grond van goedere of dienste wat deur hul werkgewers aangekoop is. 'n Analise wat deur Pretorius (2010:4) uitgevoer is, het spesifiek gefokus op die scenario waar punte of myle deur 'n werknemer op 'n korporatiewe kredietkaart verdien word op grond van besigheidsbesteding wat vir persoonlike gebruik aangewend is. Pretorius (2010:63) het tot die gevolgtrekking gekom dat hierdie punte of myle wat deur 'n werknemer verdien is nie belasbaar is nie en geen werknemersbelastingverpligting tot gevolg sal hê nie omrede daar geen direkte verband tussen die diens wat gelewer is en die punte of myle wat verdien is, bestaan nie. Daar bestaan egter onsekerheid én dit word bevraagteken of die Suid-Afrikaanse howe en die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) hierdie gevolgtrekking sal ondersteun. Pretorius (2010:4) het ook gekyk na die geval waar punte of myle as aansporing aan werknemers toegeken word as deel van 'n kliënteloyaliteitsprogram wat deur 'n werkgewer bedryf word en het bevind dat daar geen twyfel bestaan dat hierdie punte of myle wel belasbaar sal wees en 'n gevolglike werknemersbelastingverpligting tot gevolg sal hê nie. Die aard en die waarde van die voordeel, asook die tydstip wanneer die belastinggebeurtenis plaasvind, kan ongelykhede veroorsaak en dus onsekerheid tot gevolg hê. Al hierdie onsekerhede beklemtoon die behoefte aan leiding deur die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) (Pretorius, 2010:64-65).

Andoh (2008:1-80), Jones (2009:1-2) en Clegg (2002:33-35) het ondersoek ingestel ten opsigte van die belasbaarheid van Voyager myle wat deur 'n werknemer verdien is as gevolg van besigheidsvlugte (gefinansier deur die werkgewer) wat deur die werknemer onderneem is. Hierdie studies het die volgende bevind: punte of myle wat aan die werknemer toegeken is op grond van goedere of dienste wat deur die werkgewer aangekoop is, is nie in die hande van die werknemer belasbaar nie en het geen werknemersbelastingverpligting tot gevolg nie. Daar bestaan geen direkte verband tussen die diens wat gelewer is en die punte of myle wat verdien is nie (Jones, 2009:2) en die punte of myle word nie deur die werkgewer of 'n verwante inrigting (soos deur die Sewende Bylae vereis) toegeken nie (Andoh, 2008:31). Clegg (2002:34) het verder

geredeneer dat geen belasbare voordeel ingevolge die Sewende Bylae op Voyager myle bestaan nie, aangesien geen belastinggebeurtenis plaasvind nie en daar geen koste vir die werkgewer voorkom nie.

Uit bogenoemde literatuur het dit duidelik geblyk dat daar steeds 'n gaping voorkom in die ondersoek rakende die belasbaarheid van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies in die hande van die verbruiker. Die hoofdoel van hierdie artikel is om aandag aan hierdie gaping te gee deur ondersoek in te stel of die bestaande bepalings in die Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962 (hierna die Wet genoem) en verwante plaaslike sowel as internasionale regspraak 'n basis bied, al dan nie, vir die belasbaarheid van 'n kliënteloyaliteitsprogramtransaksie in die hande van die Suid-Afrikaanse verbruiker as natuurlike persoon.

Ten einde hierdie hoofdoelwit te bereik, was dit nodig om 'n beter begrip van die werking van kliënteloyaliteitsprogramme te verkry deur 'n seleksie van die gewildste kliënteloyaliteitsprogramme in Suid-Afrika te maak en hierdie onderskeie kliënteloyaliteitsprogramme se bepalings en voorwaardes te ontleed. Aan die hand van die werking van kliënteloyaliteitsprogramme, is die inkomstebelastinghantering van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies in die hande van die verbruiker as natuurlike persoon ontleed deur na relevante belastingwetsartikels asook regspraak te verwys. In 'n soeke na inkomstebelastingbeginsels of -praktyke wat in 'n Suid-Afrikaanse konteks van nut kan wees, is die inkomstebelastinghantering van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies in Suid-Afrika verder vergelyk met dié van 'n land wat soortgelyke inkomstebelastingwetgewing as Suid-Afrika het. Suid-Afrikaanse inkomstebelastingwetgewing toon verskeie ooreenkomste met dié van Australië vanweë die feit dat die Australiese wetgewing uit die New South Wales Act van 1895 (Australiese Inkomstebelastingwetgewing) voortspuit. Beide Suid-Afrika en Australië is voormalige Britse kolonies en 'n sterk Britse invloed kom dus by die ontwikkeling van hierdie lande se inkomstebelastingwetgewing voor (Willemsse, 2010:38). In die soeke na beginsels en praktyke wat in 'n Suid-Afrikaanse konteks van nut kan wees, sou dit van waarde wees om die Australiese inkomstebelastingwetgewing te ondersoek.

Gegewe die gewildheid van kliënteloyaliteitsprogramme in Suid-Afrika, tesame met die geweldige hoë randwaarde wat daarmee gepaardgaan (Travel wires, 2011), was dit belangrik om die moontlike inkomstebelastingimplikasies te ondersoek ten einde te verhoed dat kliënteloyaliteitsprogramtransaksies uit die belastingnet ontsnap. Aangesien natuurlike persone die meerderheid van kliënteloyaliteitsprogramme se kaarthouers en lede uitmaak, is die fokus van hierdie artikel op die natuurlike persoon as verbruiker en belastingpligtige.

2. WOORDOMSKRYWING EN WERKING VAN KLIËNTELOJALITEITS-PROGRAMME

In artikel 1 van die Wet op Verbruikersbeskerming, no. 68 van 2008 word die term "lojaliteitsprogram" soos volg omskryf:

...'n reëling of skema in die gewone loop van besigheid ingevolge waarvan 'n verskaffer van goedere of dienste ... enige lojaliteitskrediet of -toekenning in verband met 'n transaksie of 'n ooreenkoms aan 'n verbruiker aanbied of verleen...

Die basiese werking van kliënteloyaliteitsprogramme is soos volg: lede van die algemene publiek kan aansoek doen om lidmaatskap te verkry deur 'n aansoekvorm in te vul waar persoonlike inligting verstrek word. Goedgekeurde lede sal 'n lidmaatskapkaart ontvang wat tydens elke

aankooptransaksie getoon moet word ten einde punte of myle te akkumuleer. 'n Magnetiese strook op die agterkant van die lidmaatskapkaart sal die besonderhede van die items wat aangekoop is tesame met die punte of myle wat daarvoor toegeken word, versamel (Maharaj, 2008:12). Die punte of myle wat op die lidmaatskapkaart geakkumuleer word, kan later vir goedere, dienste of 'n afslag op goedere of dienste tydens 'n volgende aankooptransaksie ingeruil word.

3. SELEKSIE VAN KLIËNTELOJALITEITSPROGRAMME VIR VERDERE ONDERSOEK

Conradie het tussen 2003 en 2007 omvattende studies van kliënteloyaliteitsprogramme in Suid-Afrika onderneem ter beoordeling van die waarde wat kliënteloyaliteitsprogramme aan hulle lede bied. Die kontantwaarde (bereken as 'n persentasie van kontantterug op werklike besteding, die verskeidenheid in voordeelkeuse en gebruikersvriendelikheid van die kliënteloyaliteitsprogramme is van die faktore wat oorweeg is ten einde hierdie waarde te bepaal (Conradie, 2007:12; Conradie & Goldstuck, 2005:13; Conradie & Goldstuck, 2003:8). Onderstaande seleksie van kliënteloyaliteitsprogramme is gebaseer op die verslag wat deur Conradie (2007:1-283) saamgestel is.

'n Populasie vir steekproefneming is geselekteer deur na die volgende vereistes te verwys: die kliënteloyaliteitsprogram moet 'n tegnologies gedrewe hoofoperateursprogram wees wat nasionaal aan die algemene publiek beskikbaar is, voor 1 Maart 2007 bekendgestel is en aankope as aansporingsfokus het. Agt-en-twintig kliënteloyaliteitsprogramme het aan hierdie vereistes voldoen en het gevolglik die populasie vir steekproefneming verteenwoordig. Die gewildste kliënteloyaliteitsprogramme gebaseer op die *bekende* aktiewe ledegetalle is vanuit hierdie populasie geselekteer om deel van die steekproef te vorm. Die populasie is gestratifiseer op grond van die rol wat die programmeienaar speel asook die tipe industriële sektor waarin die kliënteloyaliteitsprogram homself bevind. Die seleksie is uitgebrei deur 'n verdere twee kliënteloyaliteitsprogramme te selekteer om te verseker dat die steekproef verteenwoordigend is van al die rolle wat die programmeienaar speel, asook al die industriële sektore.

TABEL 1 bevat die sewe geselekteerde kliënteloyaliteitsprogramme, die aktiewe ledetal per program asook die persentasie van die totale *bekende* aktiewe ledetal. Die seleksie verseker 'n dekking van 78,9% van die populasie.

TABEL 1: Geselekteerde kliënteloyaliteitsprogramme, die aktiewe ledetal per program asook die persentasie van die totale bekende aktiewe ledetal

<i>Kliënteloyaliteitsprogramme geselekteer</i>	<i>Aktiewe ledetal</i>	<i>Persentasie van die totale bekende aktiewe ledetal</i>	<i>(Conradie 2007)</i>
Clicks Club card	2 100 000	24,4%	bl. 135
eBucks	1 100 000	12,8%	bl. 188
Edgars Purple Cash Card	1 080 000	12,5%	bl. 235
SAA Voyager	890 000	10,3%	bl. 235
Dis-Chem Benefit Programme	750 000	8,7%	bl. 235
Sun International MostValued Guest	505 000	5,9%	bl. 181
Discovery Card Vitality	374 000	4,3%	bl. 33
Totale <i>bekende</i> aktiewe ledetal van geïdentifiseerde kliënteloyaliteitsprogramme	8 624 400		bl. 178-235
Dekking		78,9%	

Bron: Conradie, 2007:33-235

Gegewe bostaande persentasies kan daar met 'n redelike mate van vertroue aangevoer word dat dit wesenlik die bepalinge en voorwaardes van kliënteloyaliteitsprogramme in die Suid-Afrikaanse mark verteenwoordig.

4. KLIËNTELOJALITEITSPROGRAMME SE BEPALINGS EN VOORWAARDES

Die geselekteerde kliënteloyaliteitsprogramme is ondersoek ten einde 'n vergelyking te tref tussen die ooreenkomste en verskille daarvan rakende die waarde van punte of myle, asook elkeen se bepalinge en voorwaardes. Hierdie vergelyking is aangewend om die kliënteloyaliteitsprogramme te kategoriseer vir die ondersoek na die inkomstebelastinghantering daarvan. Die kenmerkendste verskille in die bepalinge en voorwaardes van kliënteloyaliteitsprogramme in die verskillende industrieë is vervaldatums, die beperkings op lidmaatskap, die oordraagbaarheid van punte of myle, die bepaalbaarheid van die waarde van punte of myle, die vorm waarin punte of myle ontvang word en die toegang tot geakkumuleerde punte of myle.

5. ONTLEDING VAN DIE SUID-AFRIKAANSE INKOMSTEBELASTING-WETGEWING

Aan die hand van die werking van kliënteloyaliteitsprogramme, asook die bepalinge en voorwaardes van geselekteerde kliënteloyaliteitsprogramme, word die inkomstebelastinghantering in die hande van die verbruiker ontleed en bespreek. 'n Belastingpligtige kan as 'n natuurlike persoon op twee maniere punte of myle van 'n kliënteloyaliteitsprogram ontvang, naamlik (1) punte of myle wat verdien is op grond van goedere of dienste wat self aangekoop is en (2) punte of myle wat verdien is op grond van goedere of dienste (byvoorbeeld vliegkaartjies) wat deur 'n derde party (byvoorbeeld 'n werkgewer) namens die natuurlike persoon (werknemer) aangekoop is.

Die basis vir die heffing van normale belasting berus op die definisie van “bruto inkomste” in artikel 1 van die Wet. Die “bruto inkomste”-definisie in die Wet bestaan uit ‘n algemene insluitingsdefinisie sowel as spesifieke insluitings, (soos uiteengesit in paragraaf (a) – (n)), ongeag of dit kapitaal van aard is, al dan nie.

5.1 Algemene “bruto inkomste”-definisie

Die omskrywing van “bruto inkomste” in die Wet lees soos volg:

- Bruto inkomste met betrekking tot ‘n jaar van aanslag-
- (i) in die geval van enige inwoner, die totale bedrag hetsy in kontant of andersins, ontvang deur of toegeval aan of ten gunste van so ‘n inwoner ...
gedurende die bedoelde jaar of tydperk van aanslag, met uitsluiting van ontvangstes of toevallings van ‘n kapitale aard.

Normale belasting kan alleenlik gehef word indien daar aan al die vereistes van die definisie voldoen word. Die volgende drie komponente van die omskrywing is van kardinale belang ten einde te bepaal of punte of myle wat verdien is by die belastingpligtige se bruto inkomste ingesluit moet word en word elk individueel oorweeg, naamlik:

- totale bedrag hetsy in kontant of andersins;
- ontvang deur of toegeval aan;
- met uitsluiting van ontvangstes of toevallings van ‘n kapitale aard.

5.1.1 Totale bedrag hetsy in kontant of andersins

In *Lategan WH v CIR* [1926] 2 SATC 16 is beslis dat selfs sonder die woorde “hetsy in kontant of andersins”, sluit die omskrywing van “bruto inkomste” by wyse van die begrip “bedrag” nie alleenlik geld in nie, maar ook die waarde van '*elke vorm van eiendom*' (eie beklemtoning), liggaamlik of onliggaamlik, wat deur die belastingpligtige verdien is en ‘n randwaarde het (Stiglingh, Koekemoer, Van Schalkwyk, Wilcocks & De Swardt, 2012:18). Ten einde bogenoemde beginsels binne die konteks van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies toe te pas, word die programme in die volgende kategorieë ingedeel:

- Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontant uitbetaal word
- Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontantterugbewyse uitgereik word
- Punte of myle wat op ‘n lidmaatskapkaart akkumuleer.

a) *Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontant uitbetaal word*

Waar kontant vir geakkumuleerde punte of myle direk in ‘n lid se rekening deur ‘n kliënteloyaliteitsprogram (Discovery kredietkaart en Vitality) (Discovery, 2011a) inbetaal word, word kontant uiteindelik ontvang. Sodra punte of myle verdien word, verkry die belastingpligtige ‘n *reg (vorm van eiendom)* tot kontant. Gevolglik word daar aan die vereiste van die omskrywing van bruto inkomste “totale bedrag hetsy in kontant of andersins” voldoen.

b) *Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontantterugbewyse uitgereik word*

Vir al die kliënteloyaliteitsprogramme in die ondersoek (Clicks Club card (Clicks customer care line, 2011) en Edgars Purple Cash Card (Edgars, 2011)) wat ‘n kontantterugbewys vir

geakkumuleerde punte of myle uitreik, is die kontantterugbewys gekoppel aan 'n spesifieke randwaarde. Hierdie kontantterugbewyse ontvang kan nie vir kontant nie, maar vir voordele (goedere, dienste of afslag op 'n volgende aankooptransaksie) ingeruil word. In werklikheid word 'n *reg ontvang* om voordele met 'n sekere *randwaarde* op te eis. Dit beteken dat selfs al word kontant nie ontvang nie, word 'n *vorm van eiendom* met 'n bepaalbare *randwaarde* ontvang. Die waarde van die *reg (vorm van eiendom)* wat ontvang is, sal die randwaarde wat aan die kontantterugbewyse gekoppel is, bedra. Gevolglik word daar aan die vereiste van bruto inkomste "totale bedrag hetsy in kontant of andersins" voldoen.

c) *Punte of myle wat op lidmaatskapkaart akkumuleer*

- *Waarde bepaalbaar met ontvangs*

Die oorblywende kliënteloyaliteitsprogramme, eBucks (eBucks customer care line, 2011), Dis-Chem Benefit Programme (Dis-Chem customer care line, 2011) en Sun International MVG (Sun International customer care line, 2011) wat ondersoek is, behalwe SAA Voyager myle, se punte of myle het 'n bepaalbare waarde met ontvangs. Hierdie punte of myle wat verdien is, kan nie vir kontant nie, maar vir voordele ingeruil word. In werklikheid word 'n *reg ontvang* om voordele met 'n sekere *randwaarde* op te eis. Dit beteken dat selfs al word kontant nie ontvang nie, word 'n *vorm van eiendom* met 'n bepaalbare *randwaarde* ontvang. Die waarde van die *reg (vorm van eiendom)* wat ontvang is, sal die randwaarde wat aan die punte of myle gekoppel is, bedra. Gevolglik word daar aan die vereiste van bruto inkomste "totale bedrag hetsy in kontant of andersins" voldoen.

- *Waarde eers bepaalbaar met aanwending*

In die geval van SAA Voyager myle wat ontvang word, kan die bepaalde randwaarde nie by ontvangs daarvan bepaal word nie, aangesien die waarde afhang van die wyse waarop dit aangewend sal word. Die waarde kan gevolglik eers bepaal word met die inruil van die myle. Steeds word 'n ander *vorm van eiendom* met 'n bepaalbare *randwaarde* (net in 'n later stadium) deur die belastingpligtige ontvang. Die feit dat die randwaarde eers in 'n later stadium bepaalbaar is, kan moontlike probleme met die waardasie van die ontvangste of toevalling tot gevolg hê. Hierdie waardasieprobleem word onder *Waardering van ontvangste en toevallings* (5.1.3) behandel. Nietemin is die waarde steeds bepaalbaar en word daar aan die vereiste van bruto inkomste "totale bedrag hetsy in kontant of andersins" voldoen.

5.1.2 Ontvang deur of toegeval aan

Die hof het in *CIR v Delfos* [1933] 6 SATC 92 bepaal dat 'n bedrag óf ontvang moet wees deur óf toegeval moet wees aan die belastingpligtige gedurende die jaar van aanslag alvorens 'n bedrag by bruto inkomste ingesluit kan word.

a) *Betekenis van "ontvang deur"*

In *Geldenhuis v CIR* [1947] 14 SATC 419 is beslis dat die woorde "ontvang deur" beteken dat die belastingpligtige iets namens hom- of haarself en tot sy of haar *eie voordeel* moet ontvang. 'n Belastingpligtige kan dus nie belasting betaal op bedrae wat deur hom of haar ontvang is tot die voordeel van 'n ander persoon nie. In die toepassing van bogenoemde op kliënteloyaliteits-programtransaksies geld die volgende: wanneer punte of myle verdien of kontantterugbewyse ontvang of ingeruil word, ontvang die belastingpligtige die voordeel namens homself en tot sy eie voordeel, aangesien hy die voordeel van goedere, dienste of afslag op 'n volgende

aankooptransaksie self geniet. Daar word dus aan die vereiste van bruto inkomste “ontvang deur” voldoen. Die vraag ontstaan of die belastingpligtige wel ‘n voordeel namens homself ontvang indien die punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is nie tot sy eie voordeel aangewend word nie, soos in die volgende gevalle:

- Die belastingpligtige wat die punte of myle verdien of kontantterugbewyse ontvang het, verloor sy/haar lidmaatskapkaart of kontantterugbewys.
- Die belastingpligtige se punte of myle of kontantterugbewyse is aan ‘n vervaldatum onderworpe en daar word versuim om betyds die punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is (voor die verstryking van die vervaldatum) in te ruil.
- Die belastingpligtige verdien in sy eie naam punte of myle of ontvang kontantterugbewyse, maar wend dit aan tot voordeel van ‘n ander belastingpligtige, byvoorbeeld as die belastingpligtige myle inruil vir ‘n vliegkaartjie, maar die vliegkaartjie in die naam van ‘n familielid bespreek.
- Die belastingpligtige verdien punte of myle of ontvang kontantterugbewyse en dra dit oor aan ‘n ander belastingpligtige, byvoorbeeld as eBucks-punte oorgedra word na ‘n ander natuurlike persoon wat ook ‘n eBucks-lid is (eBucks, 2011).

Uit bogenoemde wil dit voorkom of die belastingpligtige in werklikheid geen voordeel ontvang nie en dus nie aan die vereiste of gedeelte van die omskrywing van bruto inkomste “ontvang deur” voldoen nie. Maar selfs al is die voordeel nie self deur die belastingpligtige (tot sy eie voordeel) ontvang nie (met ander woorde daar word nie aan die vereiste “ontvang deur” voldoen nie), kan normale belasting steeds gehef word indien dit aan die belastingpligtige toegeval het.

b) Betekenis van “toegeval aan”

In *Lategan WH v CIR* [1926] 2 SATC 16 is beslis dat die betekenis van die woorde “toegeval aan” in werklikheid “geregtig op” beteken. Die beginsel wat in die konteks van kliënteloyaliteitsprogramme uit hierdie saak afgelei kan word, is dat die reg tot voordele deel van bruto inkomste uitmaak in die jaar waartydens die belastingpligtige *geregtig* is op die reg, afgesien daarvan dat die reg moontlik eers in ‘n daaropvolgende belastingjaar opeisbaar is (Stiglingh et al., 2012:23). Vir doeleindes van die begrip “toegeval aan” is die fisiese eis van voordele gevolglik irrelevant (Stiglingh et al., 2012:23). Die beginsel dat die begrip “toegeval aan” “geregtig op” beteken, is in *Ochberg v CIR* [1933] 6 SATC1 en *Mooi v SIR* [1972] 34 SATC 1 bevestig. In die twee sake word die woord “onvoorwaardelik” tot die betekenis van “toegeval aan” gevoeg. Daar is beslis dat die belastingpligtige *onvoorwaardelik* *geregtig* op ‘n bedrag moet wees. Indien die reg om toekomstige betalings te kan eis voorwaardelik is, vind geen toevalling plaas nie. Toevalling kan alleenlik plaasvind nadat alle voorwaardes vervul is omdat die belastingpligtige, totdat dit gebeur, nie op die bedrag *geregtig* is nie. Vir doeleindes van die begrip “toevalling” is die subjektiewe bedoeling van die belastingpligtige gevolglik irrelevant. Die beginpunt van die ondersoek moet altyd die onderliggende verbintenisreg (geregtigheid) van die transaksie wees (Stiglingh et al., 2012:23).

c) *Geregtig op*

Punte of myle kan in drie verskillende vorme ontvang word, naamlik in kontant wat uitbetaal word, ‘n kontantterugbewys wat uitgereik word, of punte of myle wat op die lidmaatskapkaart akkumuleer.

By kliënteloyaliteitsprogramme waar kontant uitbetaal word vir geakkumuleerde punte of myle sal die belastingpligtige reeds wanneer die punte of myle verdien word ‘n reg tot die voordeel

(kontant) verkry. Geen vereiste word gestel dat 'n sekere aantal punte of myle geakkumuleer moet word ten einde vir 'n uitbetaling te kwalifiseer nie, maar die belastingpligtige sal wel vir die maandelikse uitbetalingsdatum moet wag. Dit geld vir die Discovery kredietkaart en Vitality (Discovery, 2011a) en die Discovery Healthy Food voordeel (Discovery, 2011b).

Sommige kliënteloyaliteitsprogramme waar 'n kontantterugbewys vir geakkumuleerde punte of myle uitgereik word, stel 'n vereiste aantal geakkumuleerde punte of myle voordat 'n belastingpligtige vir 'n kontantterugbewys kwalifiseer en dit uitgereik word. Die belastingpligtige het beperkte toegang tot geakkumuleerde punte of myle en sal eers 'n reg tot voordele verkry sodra hy of sy genoeg punte of myle geakkumuleer het en 'n kontantterugbewys aan hom of haar uitgereik word (Edgars Purple Cash Card) (Edgars, 2011).

By kliënteloyaliteitsprogramme waar punte of myle op die lidmaatskapkaart akkumuleer, het die belastingpligtige op enige gegewe tydstip toegang tot die geakkumuleerde punte of myle. Sodra die punte of myle verdien word, verkry die belastingpligtige 'n reg tot die voordele (Dis-Chem Benefit Programme) (Dis-Chem customer care line, 2011). Wanneer die belastingpligtige gevolglik die punte of myle verdien of 'n kontantterugbewys ontvang, word die belastingpligtige op die voordele *geregtig*.

d) *Onvoorwaardelik geregtig op*

Die belastingpligtige sal *onvoorwaardelik geregtig* wees om voordele te ontvang, tot en met die vervaldatum van die punte of myle of kontantterugbewyse. In al die kliënteloyaliteitsprogramme wat ondersoek is, word slegs een voorwaarde gestel vir die aanwending of inruil van punte of myle of kontantterugbewyse, naamlik dat dit voor die vervaldatum moet geskied (indien 'n vervaldatum van toepassing is). Die enigste ander voorwaarde, naamlik dat vorige aankooptransaksies moet plaasvind ten einde punte of myle te verdien of kontantterugbewyse te ontvang, sal reeds nagekom wees op die tydstip van toevalling. Vir kliënteloyaliteitsprogramme waar die punte of myle of kontantterugbewyse aan 'n vervaldatum onderworpe is, kan die belastingpligtige argumenteer dat indien die punte of myle of kontantterugbewyse nie voor die vervaldatum ingeruil word nie, geen voordeel geniet sal word nie. Die vraag ontstaan of 'n belastingpligtige noodwendig (soos in die geval van "ontvang deur") 'n voordeel moet ontvang alvorens daar 'n insluiting by sy bruto inkomste kan wees.

e) *Voordeel vir die belastingpligtige*

Ten einde meer lig te werp op die vraag of dit 'n vereiste is dat die belastingpligtige eers 'n voordeel moet geniet alvorens 'n toevalling plaasvind en 'n bedrag by bruto inkomste ingesluit word, word daar na *Ochberg v CIR* [1933] 6 SATC 1 verwys. Die hof het in hierdie saak bevind dat die vraag of die belastingpligtige 'n '*voordeel*' (eie beklemtoning) verkry het nie relevant is nie (Stiglingh et al., 2012:25). In sekere kliënteloyaliteitsprogram-scenario's, soos reeds genoem onder *Betekenis van "ontvang deur"*, wil dit voorkom of die belastingpligtige geen voordeel ontvang nie. Die onderstaande scenario's word oorweeg:

f) *Belastingpligtige versuim om punte of myle of kontantterugbewyse (betyds voor die verstryking van die vervaldatum, indien van toepassing) in te ruil.*

Indien die belastingpligtige versuim om punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is (betyds voor die verstryking van die vervaldatum, indien van toepassing) in te ruil, word geen voordeel ontvang nie. Die belastingpligtige sal steeds belas word op die reg (om voordele op te eis) wat ontvang is. Die reg om voordele te bekom, kwalifiseer as bedrae toegeval

sels al word die reg nooit uitgeoefen nie, aangesien die belastingpligtige wel sedert ontvangs van die punte of myle of kontantterugbewys *geregtig* was om dit te gebruik.

g) *Die punte of myle of kontantterugbewyse word aan 'n derde party oorgedra of tot 'n derde party se voordeel aangewend.*

Sodra die punte of myle deur die belastingpligtige verdien word of 'n kontantterugbewys ontvang word, word die belastingpligtige *geregtig* op die voordele wat die kliënteloyaliteitsprogram bied. Dit is daarom irrelevant of die belastingpligtige uiteindelik self die punte of myle of kontantterugbewys gebruik en of dit tot iemand anders se voordeel aangewend of aan iemand anders oorgedra word – die feit bly staan: die belastingpligtige was *geregtig* op die voordele en die reg het aan die belastingpligtige toegeval ingevolge die definisie van “bruto inkomste”.

Ter samevatting: Op die tydstip wat 'n belastingpligtige (met onbeperkte toegang tot geakkumuleerde punte of myle) die punte of myle verdien, word die belastingpligtige *onvoorwaardelik geregtig* op die voordele en vind toevalling plaas ongeag of en op watter wyse die punte of myle aangewend word. Op die tydstip wat 'n belastingpligtige (met beperkte toegang tot geakkumuleerde punte of myle) die kontantterugbewys ontvang, word die belastingpligtige *onvoorwaardelik geregtig* op die voordele en vind toevalling plaas ongeag of en op watter wyse die kontantterugbewys aangewend word. In elk van bogenoemde scenario's word daar gevolglik aan die vereiste van bruto inkomste “toegeval aan” voldoen.

h) *Tydstip van insluiting by bruto inkomste*

In *SIR v Silverglen Investments (Pty) Ltd* [1969] 30 SATC 199 is beslis dat die insluiting by bruto inkomste altyd op die vroegste van ontvangste of toevalling geskied. Sodra punte of myle verdien word of die kontantterugbewys ontvang word, verkry die belastingpligtige 'n reg om voordele op te eis en vind toevalling plaas. Die voordele word eers ontvang wanneer die punte of myle of kontantterugbewyse ingeruil word. Dit is dus moontlik dat toevalling en ontvangs in verskillende jare van aanslag kan plaasvind. Toevalling sal in die geval van 'n kliënteloyaliteitsprogramtransaksie altyd eerste plaasvind. Die lid moet eers die punte of myle verdien of die kontantterugbewys ontvang voordat voordele opgeëis kan word. Gevolglik kan die waardering van die voordeel problematies wees, aangesien dit op die toevallingsdatum reeds bepaal moet word (vergelyk *Waardering van ontvangste en toevallings* (5.1.3) hieronder). Indien 'n totale bedrag, hetsy in kontant of andersins, deur 'n belastingpligtige ontvang word of aan hom of haar toeval, word daar aan die omskrywing van “bruto inkomste” in die Wet voldoen. Ten einde die bedrag by bruto inkomste in te sluit, moet die waarde van die bedrag bepaal word.

5.1.3 Waardering van ontvangste en toevallings

CIR v People's Stores (Walvis Bay) (Pty) Ltd [1990] 52 SATC 9, *Lategan WH v CIR* [1926] 2 SATC 16 en *CIR v Delfos* [1933] 6 SATC 92 stel 'n definitiewe voorvereiste vir die insluiting van 'n bedrag by bruto inkomste, naamlik dat dit 'n bepaalbare randwaarde moet hê. Hierdie beginsel is ook in *CIR v Butcher Bros (Pty) Ltd* [1945] 13 SATC 21 bevestig. Indien 'n ontvangste of 'n toevalling dus geen bepaalbare randwaarde het nie, kan dit nie by bruto inkomste ingesluit word nie. Daarom moet 'n ontvangste of toevalling, in 'n ander vorm as kontant, waardeer word. Die algemene beginsel is dat, indien die belastingpligtige 'n ander vorm van eiendom (anders as in kontant) ontvang, dit die *markwaarde* (Stiglingh et al., 2012:26) of die *realiseerbare monetêre waarde* (Williams, 1995:107) van sodanige bate is wat by die belastingpligtige se bruto inkomste ingesluit moet word. In *Lace Proprietary Mines Ltd v CIR* [1938] 9 SATC 349 en *Ochberg v CIR*

[1933] 6 SATC1 is bepaal dat die realiseerbare waarde van 'n nie-monetêre bedrag 'n feitevraag is en objektief bepaal moet word (Williams, 1995:110). Die vraag ontstaan op watter tydstip die waarde van die ander vorm van eiendom wat ontvang is, bepaal moet word. Die vraag is in *Lace Proprietary Mines Ltd v CIR* [1938] 9 SATC 349 behandel waar beslis is dat die waarde van die eiendom die prys wat op die *datum van ontvangs of toevalling* bekom kan word, sal verteenwoordig (Williams 1995:112). Artikel 82 van die Wet plaas gewoonlik die onus van bewyslas op die belastingpligtige. Dit is egter in *CIR v Butcher Bros (Pty) Ltd* [1945] 13 SATC 21 beslis dat die onus om 'n bedrag vas te stel by die Kommissaris berus (Jordaan et al., 2005:12).

Ingevolge kliënteloyaliteitsprogramme sal toevalling altyd voor ontvangs plaasvind (vergelyk *Tydstip van insluiting by bruto inkomste*). Kontant of enige ander vorm van eiendom kan ontvang word of toeval. Die waardering van kontant wat ontvang is, verskaf geen probleme nie. Die waardering van "enige ander vorm van eiendom" kan moontlik meer problematies wees. Onderstaande kategorieë is wedersyds uitsluitend en word vir toepassingsdoeleindes apart oorweeg.

a) *Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontant uitbetaal word*

By kliënteloyaliteitsprogramme waar kontant vir geakkumuleerde punte of myle direk in 'n lid se rekening inbetaal word, verkry die belastingpligtige 'n reg tot kontant sodra punte of myle verdien word. Die waarde van die reg wat ontvang is, sal die randwaarde wat aan die punte of myle gekoppel is, bedra.

b) *Punte of myle wat verdien is en in die vorm van kontantterugbewyse uitgereik word*

By kliënteloyaliteitsprogramme waar 'n kontantterugbewys vir geakkumuleerde punte of myle uitgereik word, beloop die waarde, soos op die kontantterugbewys gestipuleer is, die waarde van die ontvangste of toevalling.

c) *Punte of myle wat op lidmaatskapkaart akkumuleer*

Die punte of myle wat verdien word, kan ingeruil word vir voordele. In werklikheid word 'n reg ontvang om voordele op te eis. Hierdie reg moet objektief, gebaseer op die feite, gewaardeer word. Twee scenario's kom voor, naamlik:

- *Waarde bepaalbaar met ontvangs*

Al die kliënteloyaliteitsprogramme wat ondersoek is, behalwe SAA Voyager myle, se punte of myle het 'n bepaalbare waarde met ontvangs. Die waarde van die reg wat ontvang is, sal die randwaarde wat aan die punte of myle gekoppel is, bedra.

- *Waarde eers bepaalbaar met aanwending*

Geakkumuleerde SAA Voyager myle kan ingeruil word vir vlugte, motoruur, ontspannings- en leefstylvoordele (South African Airways, 2011). Bestedingskoerse vir die aanwending van die myle kom vir elk van die voordele voor en die randwaarde per myl sal verskil van die tipe voordeel wat uiteindelik verkry word. Die bepaalde randwaarde sal nie by ontvangs daarvan bepaal kan word nie, aangesien die waarde afhang van die wyse waarop dit aangewend word of die keuse van die tipe voordeel wat verkry gaan word.

Die waarde van die reg tot die vliegkaartjies of ander voordele moet bepaal word op die datum wat die belastingpligtige die reg verkry het, met ander woorde, die datum waarop die myle

verdien is en toevalling plaasgevind het (Klue, 2007:7). Die vraag ontstaan nou watter waarde op die reg tot die vliegkaartjies of ander voordele geplaas moet word. Die volgende twee opsies word oorweeg: (1) die markwaarde, met ander woorde die waarde van die vliegkaartjie of voordele volgens 'n goedgekeurde pryslys van die lugredery of motorhuuragentskap of wildreservaat of spa; en (2) die realiseerbare monetêre waarde. Hierdie realiseerbare waarde is die bedrag wat die belastingpligtige kon realiseer, indien hy sy reg uitgeoefen het, die voordeel bekom het en dit aan 'n bereidwillige koper verkoop het (as "tweedehandse goedere" op die informele mark) (Klue, 2007:7).

In *Lace Proprietary Mines Ltd v CIR* [1938] 9 SATC 349 is beslis dat die waarde wat op die nie-monetêre bate geplaas moet word die waarde verteenwoordig waarteen die belastingpligtige dit vir geld kan inruil (Williams 1995:112). Williams (1995:115) beklemtoon dat die maatstaf om die waarde te bepaal nie die markwaarde van die bedrag is wanneer dit die hande van die oordraggewer verlaat nie, maar die bedrag geld waarin die ontvanger dit kan omskakel, naamlik die tweedehandse waarde daarvan.

Die waarde wat dus op die reg tot die vliegkaartjies of ander voordele geplaas moet word, is die "tweedehandse waarde" van die reg wat in die informele mark verkrygbaar is. Hierdie waarde kan verskil van die bedrag waarteen dieselfde vliegkaartjies of ander voordele by die lugdiens of motorhuuragentskap of wildreservaat of spa verkry kan word (Klue, 2007:7). Die onus rus op die Kommissaris om die bedrag wat aanvaarbaar is vir die howe as 'n redelike waarde verteenwoordigend van die waarde van die reg tot die voordele vir die spesifieke belastingpligtige te bepaal (*CIR v Butcher Bros (Pty) Ltd* [1945] 13 SATC 21) (Jordaan et al., 2005:12).

d) *Moontlike probleemgebiede wat in die waardasie van myle voorsien word*

Die waarde van die reg moet op die toevallingsdatum teen die "tweedehandse waarde" van die reg verkrygbaar in die informele mark gemeet word. Elke myl moet dus soos wat dit verdien word, gemeet word. Indien myle wat verdien is in dieselfde jaar van aanslag ingeruil word, word geen probleemgebiede met die waardasie voorsien nie. In hierdie geval sou die belastingpligtige reeds aan die einde van die jaar van aanslag sy keuse van voordeel uitgeoefen het en die "tweedehandse waarde" per myl sal redelik akkuraat bepaal kan word soos op die datum van toevalling. Die probleem ontstaan egter ten opsigte van die waardering van bedrae wat 'n belastingpligtige gedurende 'n jaar van aanslag toegeval het, maar wat steeds aan die einde van die belastingjaar opeisbaar is. Soos reeds genoem, kan die waarde per myl alleen bepaal word wanneer die belastingpligtige 'n keuse uitoefen (tipies deur die vliegkaartjie, die motorhuur, wildreservaat of spa-behandeling te bespreek) oor watter voordeel verkry gaan word. Dit sal dus baie moeilik wees om op die toevallingsdatum (die datum wat myle verdien word) te bepaal wat die "tweedehandse waarde" van 'n myl is as daar nog geen aanduiding is waarvoor die myle uiteindelik ingeruil gaan word nie. Dit is onwaarskynlik dat die belastingpligtige soos wat elke myl verdien word reeds sal weet waarvoor dit uiteindelik ingeruil gaan word.

e) *Moontlike oplossings of voorstelle vir voorsiene probleemgebiede in die waardasie van myle*

'n Waarde per myl kan moontlik vasgestel word deur na die Mileage Purchase Option se waarde per myl te verwys. 'n SAA Voyager lid kan van die Mileage Purchase Option gebruik maak indien die lid se geakkumuleerde myle te min is om dit vir 'n spesifieke voordeel in te ruil. Die lid mag tot en met 50% van die myle wat vir 'n spesifieke voordeel nodig word teen R2 500 per 1 000 myle aankoop. Myle word net in veelvoude van 1 000 verkoop (South African Airways, 2011). Op

grond hiervan kan 'n randwaarde per myl as R2,50 bereken word en gevolglik is dit moontlik om 'n waarde te bepaal.

5.1.4 Met uitsluiting van ontvangstes of toevallings van kapitale aard

Die begrip “kapitale aard” word nie in die Wet omskryf nie. Uit talle uiteenlopende hofuitsprake oor die onderwerp is dit duidelik dat daar nie 'n onfeilbare toets bestaan vir die onderskeid tussen “kapitaal” en “inkomste” nie (Stiglingh et al., 2012:31). In *CIR v Visser* [1937] 8 SATC 271 is bepaal dat “inkomste” deur “kapitaal” gelewer word of iets is in die aard van rente of “vrugte” wat deur die kapitale bedrag of “boom” gelewer word. Hierdie beginsel is 'n waardevolle hulpmiddel vir inkomstebelasting, maar die toepassing daarvan is dikwels baie moeilik, omdat dit wat deur een persoon as 'n kapitale bedrag of 'n “boom” beskou word, vir 'n ander persoon rente of “vrugte” kan beteken. Inkomste kan gevolglik beskou word as die “vrug” van kapitaal, wat op sy beurt as die “boom” beskou kan word.

Daar moet bewys word dat die ontvangste of toevalling *van 'n kapitale aard* is ten einde van “bruto inkomste” uitgesluit te wees. Wanneer die belastingpligtige punte of myle verdien of kontantterugbewyse ontvang, word 'n reg tot voordele verkry. Hierdie reg voldoen aan die omskrywing van 'n bate soos omskryf in paragraaf 1 van die Agtste Bylae tot die Wet wat enige vorm van eiendom insluit, ongeag of dit liggaamlik of onliggaamlik is. Daar moet egter vasgestel word of die voordeel wat sal realiseer sodra die punte of myle of kontantterugbewyse aangewend word, as kapitaal of as inkomste van aard sal kwalifiseer. Artikel 82 van die Wet plaas die onus op die belastingpligte om te bewys dat 'n bedrag kapitaal van aard is. Of 'n bedrag wel kapitaal van aard is, is egter 'n feitevraag en verskeie faktore moet in ag geneem word ten einde die aard daarvan te bepaal. Faktore wat oorweeg moet word is soos volg:

a) Bedoeling

Die bedoeling (*ipse dixit*) van die belastingpligtige is die belangrikste toets wat deur howe gebruik word ter bepaling of die opbrengs met vervreemding van 'n bate kapitaal of inkomste van aard is (Stiglingh et al., 2012:33). Die enigste rede waarom 'n natuurlike persoon sal besluit om 'n lid van 'n kliënteloyaliteitsprogram te word, is met die bedoeling om punte of myle of kontantterugbewyse tydens aankoopstransaksies te verdien wat op 'n volgende aankoop vir voordele ingeruil kan word.

b) Vaste kapitaal en bedryfskapitaal

Die onderskeid tussen vaste en bedryfskapitaal is al voorheen deur howe aangewend om tussen inkomste en kapitaal te onderskei. Vaste kapitaal omvat 'n element van permanentheid, in die sin dat daar 'n bedoeling is om die betrokke bate op 'n permanente basis aan te wend met die doel om inkomste daaruit te genereer (*SBI v Aveling* [1978] 40 SATC 1). Hierdie beginsel is weer in *Bloch v SIR* [1980] 42 SATC 7 bevestig. Dit is nie moontlik om punte of myle verdien of kontantterugbewyse wat ontvang is op 'n permanente basis aan te wend ten einde kapitale groei te bewerkstellig of om 'n inkomsteproduerende struktuur (blywende voordeel) daar te stel nie. Sodra die punte of myle of kontantterugbewyse aangewend word, verval dit en bly dit nie voortbestaan as 'n “boom” wat “vrugte” dra nie (toepassing van beginsel neergelê in *CIR v Visser* [1937] 8 SATC 271). Gevolglik blyk dit dat punte of myle verdien of kontantterugbewyse wat ontvang is as bedryfskapitaal kwalifiseer en as inkomste van aard geklassifiseer moet word.

c) *Kontinuiteit of frekwensie van transaksies*

Die frekwensie van 'n spesifieke soort transaksie kan as aanduiding gebruik word om vas te stel of die opbrengs wat daaruit voortvloei as kapitaal of as inkomste van aard geklassifiseer moet word (Stiglingh: 2012, 38). 'n Hoë frekwensie van transaksies dui gewoonlik daarop dat die opbrengs inkomste van aard is, terwyl 'n geïsoleerde of eenmalige transaksie op 'n kapitale aard dui. In *ITC 1118* [1968] 30 SATC 133, *ITC 677* [1949] 16 SATC 245 en *ITC 692* [1950] 16 SATC 509 blyk dit duidelik dat die hof wel vantevore bloot die aantal transaksies as beslissende faktor aangewend het ten einde die belastingpligtige se bedoeling en gevolglik die aard van die ontvangste/toevalling vas te stel. Ingevolge kliënteloyaliteitsprogramme sal verbruikers op 'n gereelde basis punte, myle en kontantterugbewyse verdien en in ruil vir voordele aanwend. 'n Hoë frekwensie van transaksies sal gevolglik voorkom wat daarop dui dat die opbrengs wat daaruit voortvloei (in die vorm van voordele ontvang) as inkomste van aard geklassifiseer moet word.

d) *Die tydperk wat die bate gehou word*

Die tydperk wat 'n bate gehou word, is op sigself nie deurslaggewend in die bepaling van die aard van die toevalling wat voortvloei uit die beskikking van daardie bate nie, maar dit is steeds 'n faktor wat in ag geneem kan word (Clegg & Stretch, 2011:par 5.3.4). Die tydperk wat die bate gehou word, ondersteun gewoonlik die bedoeling van die belastingpligtige en kan bykomende bewys lewer of 'n bate kapitaal of inkomste van aard is. In die geval van kliënteloyaliteitsprogramme word punte, myle of kontantterugbewyse wat ontvang is vir 'n kort periode gehou en meestal op 'n volgende aankoopstransaksie ingeruil vir voordele. Veral kliënteloyaliteitsprogramme waar die punte, myle of kontantterugbewyse aan 'n vervaldatum onderworpe is (bv. Clicks en Edgars Purple Cash Card), sal die verbruiker seker maak dat die punte, myle of kontantterugbewyse betyds voor die verstryking van die vervaldatum aangewend word. Die bates (punte, myle en kontantterugbewyse) word dus vir kort periodes gehou en blyk inkomste van aard te wees.

e) *Skenking ontvang*

'n Bate wat ontvang word by wyse van 'n geskenk of skenking is kapitaal van aard (Stiglingh, 2012:42). 'n Skenking word in artikel 55 van die Wet omskryf as 'n gratis oormaking van eiendom, en ook 'n gratis afstanddoening van 'n reg. Punte of myle kan egter nie as 'n geskenk (wat gratis ontvang word) beskou word nie, aangesien die verbruiker iets moet doen (goedere moet aankoop) om dit te verdien.

5.1.5 **Vergelyking met die inkomstebelastinghantering van kliënteloyaliteitsprogram-transaksies in Australië**

In 'n Australiese kliënteloyaliteitsprogramsaak, *Payne v Australia* (Commissioner of Taxation) [1996] 66 F.C.R. 299 96 A.T.C 4407 (F.C.A), is beslis dat die voordeel wat ontvang is nie gewone inkomste uitmaak nie, gebaseer op die feit dat die belastingpligtige nie daartoe in staat is om die myle wat ontvang is in geld om te skakel nie. In die Suid-Afrikaanse saak *CSARS v Brummeria Renaissance (Pty) Ltd and others* [2007] 69 SATC 205 is beslis dat 'n ontvangste of 'n toevalling in die vorm van 'n nie-monetêre bedrag wat nie in geld omgeskakel kan word nie, egter nie uitgesluit word van bruto inkomste nie. Op grond van hierdie beslissing geld bogenoemde beginsel nie in Suid-Afrika nie, wat daarop dui dat punte of myle wat van 'n kliënteloyaliteits-

program verdien is wel ingevolge die Suid-Afrikaanse Inkomstebelastingwet by bruto inkomste ingesluit moet word.

5.2 Spesifieke insluitingsparagraaf (c)

Paragraaf (c) van die omskrywing van “bruto inkomste” in die Wet lees soos volg:

- (c) ‘n bedrag, met inbegrip van ‘n vrywillige toekenning, ontvang of toegeval ten opsigte van bewese dienste of van dienste wat nog bewys moet word of ‘n bedrag ontvang of toegeval ten opsigte van of uit hoofde van enige diens of bekleding van ‘n amp: Met dien verstande dat-
- (i) die bepalings van hierdie paragraaf nie van toepassing is nie ten opsigte van ‘n voordeel of bate ten opsigte waarvan die bepalings van paragraaf (i) van toepassing is.

Sommige kliënteloyaliteitsprogramme (byvoorbeeld SAA Voyager (South African Airways, 2011)) plaas beperkings op die lidmaatskap en laat slegs natuurlike persone toe as lede van die program. In so ‘n geval sal ‘n maatskappy nie goedere of dienste namens hul werknemers in die maatskappy se naam kan aankoop en so daarop punte of myle verdien nie. Die maatskappy sal goedere of dienste namens die werknemers aankoop en die werknemers sal gevolglik punte of myle of kontantterugbewyse in hulle eie naam verdien of ontvang. ‘n Voorbeeld hiervan is waar ‘n maatskappy (werkgever) ‘n besigheidsvliegkaartjie in die naam van die werknemer bespreek en betaal en die werknemer die myle verdien. Hierdie scenario moet aan elk van die komponente van die omskrywing van paragraaf (c) gemeet word ten einde te bepaal of die voordeel ontvang bruto inkomste uitmaak, al dan nie.

Die volgende twee komponente van die omskrywing is van kardinale belang ten einde te bepaal of punte of myle verdien, ingesluit moet word by die belastingpligtige se bruto inkomste en moet elk individueel oorweeg word, naamlik:

- ‘n Bedrag ontvang of toegeval
- Ten opsigte van of uit hoofde van enige diens of bekleding van ‘n amp.

5.2.1 ‘n Bedrag ontvang of toegeval

Die punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is, verteenwoordig ‘n reg tot voordele, en toevalling van ‘n bedrag vind plaas met die ontvangs van die punte of myle of kontantterugbewyse (vergelyk bespreking by punt 5.1). Daar word dus aan die vereiste van bruto inkomste “‘n bedrag ontvang of toegeval” voldoen.

5.2.2 Ten opsigte van of uit hoofde van enige diens of bekleding van ‘n amp

In *Stevens v CSARS* [2007] 69 SATC 1 is beslis dat daar geen wesenlike verskil is tussen die begrippe “ten opsigte van” en “uit hoofde van” in paragraaf (c) van die “bruto inkomste”-definisie nie. Hierdie begrippe beteken dat daar ‘n verhouding tussen die bedrag wat ontvang is en die belastingpligtige se dienste wat gelewer is, moet bestaan. In *CIR v Crown Mines Ltd* [1923] is bepaal dat die woorde “ten opsigte van” beteken dat die inkomste nie ontvang sou gewees het indien die dienste nie gelewer is nie. Daar moet dus ‘n kousale verband (Stiglingh et al., 2012:49) of direkte verhouding (Jordaan, 2011:18) tussen die bedrag ontvang en die dienste gelewer bestaan. Klue (2005:71) merk op dat die vraag voortspruitend uit “ten opsigte van” en “uit hoofde van” ‘n feitevraag is en alleenlik beantwoord kan word deur na die spesifieke omstandighede te verwys.

Die punte of myle of kontantterugbewyse moet “ten opsigte van” of “uit hoofde van” die dienslewering verdien of ontvang word. Die vraag ontstaan of daar ‘n kousale verband of direkte verhouding bestaan tussen die punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is en die dienste gelewer. Jones (2009:2) bepaal dat ‘n werknemergewoonlik ‘n lid van ‘n kliënteloyaliteitsprogram onafhanklik van sy of haar indiensneming is en dat dit nie ‘n voorwaarde vir indiensneming is nie. Die punte of myle of kontantterugbewyse val die werknemer regtens toe op grond van die werknemer se lidmaatskap. Clegg (2002:34) voer aan dat die direkte en onmiddellike oorsaak van die voordele die werknemer se besluit verteenwoordig om die punte of myle of kontantterugbewyse in te ruil. Daarom kan geredeneer word dat daar geen kousale verband of direkte verhouding bestaan tussen die punte of myle verdien of kontantterugbewyse ontvang en die dienste gelewer nie. Daar word gevolglik nie aan die vereiste van bruto inkomste “ten opsigte van of uit hoofde van enige diens of bekleding van ‘n amp” voldoen nie.

Daar word gevolglik nie aan al die vereistes van paragraaf (c) van die “bruto inkomste”-definisie voldoen nie. Dit wil voorkom of die omstandighede soos hierbo beskryf aanleiding gee tot ‘n potensiële belastingverlies binne die belastingstelsel, aangesien belastingaftrekbare uitgawes deur die werkgever aangegaan word wat nie-belasbare voordele aan werknemers befonds (Jordaan, 2011:18-19). Die bedrae sal egter belasbaar wees binne die omvang van die algemene “bruto inkomste”-definisie en geen belastingverlies sal ontstaan nie. Volgens die voorbehoudsbepaling sal die bepaling van paragraaf (c) nie van toepassing wees indien daar aan paragraaf (i) van die “bruto inkomste”-definisie voldoen word nie. Die spesifieke insluitingsparagraaf (i) word vervolgens oorweeg en bespreek.

5.3 Spesifieke insluitingsparagraaf (i)

‘n Byvoordeel kan omskryf word as ‘n betaling wat aan ‘n werknemer deur sy werkgever in ‘n ander vorm as kontant gemaak is (Stiglingh et al., 2012:379). Die belasbare waarde van byvoordele word ingevolge paragraaf (i) van die omskrywing van “bruto inkomste” in artikel 1 van die Wet by bruto inkomste ingesluit. Paragraaf (i) van die omskrywing van “bruto inkomste” in die Wet lees soos volg:

“(i) Die kontantekwivalent, soos ingevolge die bepaling van die Sewende Bylae vasgestel, van die waarde gedurende die jaar van aanslag van enige voordeel of bate ten opsigte van diens of aan ‘n ampsbekleër verleen, synde ‘n belasbare voordeel soos in genoemde Bylae omskryf ... by die belastingpligtige se inkomste ingereken moet word.”

Normale belasting kan alleenlik gehef word indien daar aan al die vereistes van paragraaf (i) voldoen word. Die volgende twee komponente van die omskrywing is van kardinale belang ten einde te bepaal of punte of myle verdien ingesluit moet word by die belastingpligtige se bruto inkomste en individueel oorweeg moet word, naamlik:

- Bepalings van die Sewende Bylae
- Ten opsigte van diens of aan ‘n ampsbekleër verleen.

5.3.1 Bepalings van die Sewende Bylae

Die Sewende Bylae handel oor die waardasie van voordele wat deur ‘n werkgever of verwante inrigting aan ‘n werknemer toegestaan is. As ‘n verwante inrigting ‘n voordeel aan die werkgever se werknemer toestaan wat ‘n belasbare voordeel sou wees indien dit deur die werkgever

toegestaan was, word dit geag 'n belasbare voordeel te wees wat deur die werkgewer toegestaan is (paragraaf 4 van die Sewende Bylae).

Ingevolge die kliënteloyaliteitsprogramme wat ondersoek is, is daar slegs een scenario waar bogenoemde van toepassing sal wees, naamlik as die werknemers punte of myle of kontantterugbewyse in hulle eie naam verdien of ontvang op grond van goedere en/of dienste wat deur hul werkgewer aangekoop is. Die werkgewer het wel die goedere en/of dienste aangekoop, maar die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram ken die punte of myle of kontantterugbewyse aan die werknemer toe. Die werknemer tree onafhanklik van die werkgewer op deurdat die werknemer 'n lid van die kliënteloyaliteitsprogram is ingevolge waarvan punte of myle of kontantterugbewyse regtens aan die werknemer toeval. Die punte of myle of kontantterugbewyse word dus nie deur die werkgewer toegeken nie en die vraag ontstaan of die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram as 'n verwante inrigting kwalifiseer. Die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram wat die punte of myle toeken en/of kontantterugbewyse uitreik, kan soos volg teen die definisie van 'n verwante inrigting (soos gedefinieer in die Sewende Bylae) gemeet word:

Indien

- (i) die werkgewer ('n maatskappy) en die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram (byvoorbeeld SAA) verbonde persone is deurdat albei maatskappye (byvoorbeeld die werkgewer en SAA) deur dieselfde persone bestuur of beheer word; of
- (ii) die werkgewer (nie 'n maatskappy nie) en die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram (byvoorbeeld SAA) regstreeks of onregstreeks deur die werkgewer, of deur 'n vennootskap waarvan die werkgewer 'n lid is, bestuur of beheer word; of
- (iii) 'n fonds wat ingestel is om voordele te voorsien aan werknemers of voormalige werknemers van die werkgewer en/of die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram (byvoorbeeld SAA) wat ingevolge (i) of (ii) 'n verwante inrigting met betrekking tot die werkgewer is, maar uitgesonderd 'n fonds deur 'n vakbond of nywerheidsraad ingestel en 'n fonds vir nagraadse navorsing wat ingestel is anders as uit gelde wat deur die werkgewer of 'n verwante inrigting met betrekking tot die werkgewer voorsien is

sal die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram (byvoorbeeld SAA) 'n verwante inrigting uitmaak.

Slegs in hoogs uitsonderlike gevalle sal die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram 'n verwante inrigting uitmaak. In die meeste gevalle sal voordele dus nie deur die werkgewer of verwante inrigting toegestaan word nie en sal die Sewende Bylae en paragraaf (i) van die omskrywing van "bruto inkomste" in die Wet nie van toepassing wees nie.

5.3.2 Ten opsigte van diens of aan 'n ampsbekleër verleen

Dieselfde beginsels geld soos in paragraaf (c) bespreek is ten opsigte van hierdie woorde. Gevolglik word daar nie aan die vereiste van bruto inkomste "ten opsigte van" voldoen nie.

'n Werknemer-werkgewer-verhouding kom wel voor, maar die punte of myle of kontantterugbewyse word nie ontvang op grond van die dienste wat deur die werknemer aan die werkgewer gelewer is nie. Slegs in hoogs uitsonderlike gevalle sal die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram 'n verwante inrigting uitmaak. Daar word gevolglik nie aan die vereistes van paragraaf (i) van die "bruto inkomste"-definisie voldoen nie. Dit wil voorkom of die omstandighede soos hierbo beskryf aanleiding gee tot 'n potensieële belastingverlies binne

die belastingstelsel, aangesien belastingaftrekbare uitgawes aangegaan word deur die werkgewer wat nie-belasbare voordele aan werknemers befonds (Jordaan, 2011:18-19). Die bedrae sal egter belasbaar wees binne die omvang van die algemene “bruto inkomste”-definisie en geen belastingverlies sal ontstaan nie.

5.4 Die vergelyking van die inkomstebelastinghantering van paragraaf(c) en paragraaf(i) met dié van Australië

Die Australiese hofsak, *Payne v Australia* (Commissioner of Taxation) [1996] 66 F.C.R. 299 96 A.T.C 4407 (F.C.A), ondersteun die gevolgtrekking dat punte of myle wat deur werknemers verdien is op grond van goedere en/of dienste wat deur die werkgewer aangekoop is nie ingevolge die Suid-Afrikaanse Inkomstebelastingwet, paragraaf (c) of paragraaf (i) belasbaar moet wees nie.

6. BEVINDINGE EN GEVOLGTREKKING

Daar is bevind dat al die kliënteloyaliteitsprogramme, behalwe dié van SAA Voyager, se punte of myle of kontantterugbewyse aan ‘n spesifieke randwaarde gekoppel is, wat gevolglik op die toevallingsdatum bepaalbaar is. Ter bepaling van die waarde van SAA Voyager myle kan daar na die Mileage Purchase Option se waarde per myl verwys word. Gevolglik is die waarde van alle punte of myle of kontantterugbewyse bepaalbaar en bestaan daar geen rede hoekom dit nie by bruto inkomste ingesluit moet word nie. Daar is verder bevind dat die punte of myle wat verdien is of kontantterugbewyse wat ontvang is inkomste van aard is. Hierdie stelling word ondersteun deur die beoordeling van faktore soos die verbruiker se bedoeling met lidmaatskap van ‘n kliënteloyaliteitsprogram wat niks anders kan wees as om punte, myle of kontantterugbewyse uit die program te verdien nie. Punte, myle of kontantterugbewyse word ingeruil vir voordele en verval onmiddellik daarna. Gevolglik kan dit nie aangewend word vir kapitale groei of om ‘n inkomsteproduiserende struktuur (blywende voordeel) daar te stel nie. Die verdien van punte, myle of kontantterugbewyse en die aanwending daarvan vind op gereelde basis plaas en is veral duidelik sigbaar by kliënteloyaliteitsprogramme waar die punte, myle of kontantterugbewyse aan vervaldatums onderworpe is. Hierdie hoë omsetting tussen die ontvangs en aanwending van punte, myle of kontantterugbewyse ondersteun ‘n hoë frekwensie van transaksies en is ‘n kenmerkende eienskap van bedryfskapitaal wat op ‘n inkomste-aard dui.

Gevolglik is dit duidelik dat wanneer die verbruiker punte of myle verdien of ‘n kontantterugbewys ontvang, daar aan al die vereistes van die “bruto inkomste”-definisie voldoen word (ongegag die wyse waarop die punte of myle of kontantterugbewys aangewend word) en dat die waarde van die punte of myle of kontantterugbewyse by die verbruiker se bruto inkomste ingesluit moet word.

Slegs wanneer werknemers punte of myle in hulle eie naam verdien op grond van goedere en/of dienste wat deur hul werkgewers aangekoop is, ontstaan ‘n moontlike werknemersbelastingverpligting. Daar is verder bevind dat wanneer ‘n werknemer-werkgewer-verhouding voorkom daar onderskeidelik nie aan die vereistes van paragraaf (c) en paragraaf (i) van die “bruto inkomste”-definisie voldoen word nie, aangesien daar nie ‘n kousale verband of direkte verhouding tussen die voordeel ontvang en die dienste wat gelewer is, bestaan nie en ook omrede die verskaffer van die kliënteloyaliteitsprogram nie ‘n verwante inrigting uitmaak nie.

Daar is gevolglik bevind dat bestaande bepalings in die Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962 en verwante regspraak wel 'n basis bied vir die belasbaarheid van 'n kliënteloyaliteitsprogramtransaksie in die hande van die verbruiker as 'n natuurlike persoon.

7. AANBEVELINGS

Ten einde die insluiting van punte of myle of kontantterugbewyse wat ontvang is by bruto inkomste te reguleer en te vergemaklik, word die volgende aanbeveel dat:

- elke kliënteloyaliteitsprogram by die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) geregistreer moet word;
- kliënteloyaliteitsprogramme aan die einde van elke jaar van aanslag aan alle lede belastingsertifikate moet uitreik wat die waarde van punte of myle vir die jaar wat toegeken is of kontantterugbewyse wat uitgereik is, bevat.

Daar word voorgestel dat die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) riglyne moet formuleer ten opsigte van die inkomstebelastinghantering van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies. Voorts word daar ook aan die hand gedoen dat onderskeid getref word tussen 'n belastingpligtige wat punte of myle of kontantterugbewyse in 'n persoonlike hoedanigheid verdien of ontvang en wanneer dit binne 'n werknemer-werkgewer-verhouding verdien of ontvang word.

Hierdie artikel het beginsels uitgelig wat die verwarring rakende die inkomstebelastinghantering van kliënteloyaliteitsprogramtransaksies uit die oogpunt van die verbruiker moontlik kan opklaar. Hierdie inligting kan dus as 'n nuttige hulpmiddel dien vir rolspelers in die Suid-Afrikaanse belastingomgewing wanneer bostaande aangeleentheid na vore tree.

BRONNELYS

Andoh, C. 2008. *Business-financed employee voyager-mile points earned from SAA – a taxable benefit?* Ongepubliseerde magisterverhandeling. Pretoria: Universiteit van Pretoria.

Bloch v SIR [1980], 42 SATC 7, SA 401 (C)

CIR v Butcher Bros (Pty) Ltd [1945], 13 SATC 21, AD 301

CIR v Crown Mines Ltd [1923], AD 121

CIR v Delfos [1933], 6 SATC 92, AD 242

CIR v People's Stores (Walvis Bay) (Pty) Ltd [1990], 52 SATC 9, (2) SA 353 (A)

CIR v Visser [1937], 8 SATC 271, TPD 77

Clegg, D. (2002). Voyager miles – taxable fringe benefit? *Tax Planning: Corporate and Personal*, 16(2), pp. 33–35.

Clegg, D. & Stretch, R. (2011). The tests for determining the nature of a receipt or accrual. *Income Tax in South Africa*. [Intyds] Beskikbaar: [http://www.lib.sun.ac.za.ez.sun.ac.za/nxt/gateway.dll?f=templates\\$fn=default.htm\\$vid=mylnb:10.1048/enu](http://www.lib.sun.ac.za.ez.sun.ac.za/nxt/gateway.dll?f=templates$fn=default.htm$vid=mylnb:10.1048/enu). [4 April 2012].

Clicks customer care line. (2011). Persoonlike telefoniese onderhoud. 15 Julie, Johannesburg.

- Conradie, B. (bruce@worldwideworx.com). 17 Junie 2011. RE: Bruce Conradie. E-pos aan S.M. Brink (sophiabrink@sun.ac.za).
- Conradie, B. 2007. Value in loyalty programmes 2007: *A survey of South African rewards-based loyalty programmes*. Razor's Edge Business Intelligence.
- Conradie, B. & Goldstuck, A. 2005. Value in loyalty programmes 2005: *A survey of South African rewards-based loyalty programmes*. Razor's Edge Business Intelligence World Wide Worx.
- Conradie, B. & Goldstuck, A. 2003. Value in loyalty programmes 2003: *A survey of South African rewards-based loyalty programmes*. Razor's Edge Business Intelligence World Wide Worx.
- CSARS v Brummeria Renaissance (Pty) Ltd and others* [2007], 69 SATC 205, SCA 99
- Dis-Chem customer care line. 2011. Persoonlike telefoniese onderhoud. 26 Januarie, Johannesburg.
- Discovery. 2011a. *Shop and save* [Intyds]. Beskikbaar: <http://www.discovery.co.za/portal/loggedout-individual/shop-save-card>. [27 Januarie 2011].
- Discovery. 2011b. *Normal Healthy Food saving* [Intyds]. Beskikbaar: http://www.discovery.co.za/discovery_za/web/logged_out/you_and_your_family/card/how_to_save/healthyfood_benefit_content/healthyfood_savings.xml. [27 Januarie 2011].
- eBucks. 2011. *Frequently asked questions*. [Intyds]. Beskikbaar: <https://www.ebucks.com/web/cms/eBucks/aboutus/FAQ.html>. [26 Januarie 2011].
- eBucks customer care line. 2011. Persoonlike telefoniese onderhoud. 27 Januarie, Johannesburg.
- Edgars. 2011. *Purple Cash Card*. [Intyds]. Beskikbaar: http://www.edgars.co.za/edgars/accounts/purple_card.htm. [5 Mei 2011].
- Geldenhuys v CIR* [1947], 14 SATC 419, (3) SA 256 (C)
- ITC 1118 [1968], 30 SATC 133, (R)
- ITC 677 [1949], 16 SATC 245, (TA)
- ITC 692 [1950], 16 SATC 509, (U)
- Jones, S. (2009). Taxing frequent-flyer miles. *TaxBreaksNewsletter*, 285(10), pp. 1-2 [Intyds] Beskikbaar: http://search.sabinet.co.za.ez.sun.ac.za/WebZ/images/ejour/montb/montb_n285_a1.pdf?sessionid=01-59014-263192708&format=F. [6 Julie 2010].
- Jordaan, K. 2011. Tax implications of consumer loyalty programs. SAAA & IAAER International Conference. 26-29 Junie, George, Suid-Afrika.
- Klue, S. 2007. MCom/HDip (SA domestic and international tax) Gross income 3. Ongepubliseerde klasnotas. Noordwes: Noordwes-universiteit.
- Klue, S. 2005. Employees' lottery. *Income tax – tax planning corporate and personal*, 19(3), pp. 70-72.
- Lace Proprietary Mine sLtd v CIR* [1938], 9 SATC 349, AD 267
- Lategan WH v CIR* [1926], 2 SATC 16, CPD 203
- Liu, Y. 2007. The long-term impact of loyalty programs on consumer purchase behaviour and loyalty. *Journal of Marketing*, 71, pp. 19-35. [Intyds] Beskikbaar: <http://web.ebscohost.com.ez.sun.ac.za/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=eb91de90-b5da-4e0f-bb71-4a9965c1a313%40sessionmgr11&vid=5&hid=17>. [19 April 2011].

Maharaj, A. 2008. Awareness perceptions and effects of customer loyalty programmes within the retail sector of the Durban Metropolitan area. Ongepubliseerde magisterverhandeling. Suid-Afrika: Universiteit van Suid-Afrika.

Mooi v SIR [1972], 34 SATC 1, (1) SA 675 (A)

Ochberg v CIR [1933], 6 SATC1, CPD 256

Payne v Australia (Commissioner of Taxation) [1996], 66 F.C.R. 299, 96 A.T.C 4407 (F.C.A)

Pretorius, L. 2010. *An analysis of the employees' tax implications of loyalty points awarded to employees in South Africa*. Ongepubliseerde magisterverhandeling. Pretoria: Universiteit van Pretoria.

Republiek van Suid-Afrika. 1962. *Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962*. Pretoria: Staatsdrukkery.

Republiek van Suid-Afrika. 2008. *Wet op Verbruikersbeskermin, no .68 van 2008*. Kaapstad: Staatskoerant 526 (32186):1-94.

SBI v Aveling [1978], 40 SATC 1, (1) SA 862 (A)

SIR v Silverglen Investments (Pty) Ltd [1969], 30 SATC 199, (1) SA 365 (A)

South African Airways. 2011. *Terms and Conditions*. [Intyds]. Besikbaar: https://www.flysaa.com/Jo urneys/cms/ZA/voyager/AboutVoyager/flysaa_VoyagerTermsAndConditions.html. [26 Januarie 2011].

Stevens v CSARS [2007], 69 SATC 1, (2) SA 554 (SCA)

Stiglingh, M., Koekemoer, A.D., Van Schalkwyk, L., Wilcocks, J.S. & De Swardt, R.D. 2012. *SILKE: Suid-Afrikaanse Inkomstebelasting 2012*. Durban: LexisNexis.

Sun International customer care line. 2011. Persoonlike telefoniese onderhoud. 5 Mei, Kaapstad.

Travel wires. 2011. "*Termsandconditions" distortloyaltyprogrammes – Protea Hospitality*. [Intyds] Besikbaar: <http://www.travelwires.com/wp/2011/03/%E2%80%9Cterms-conditions%E2%80%9D-distort/>. [8 April 2011].

Willemse, L.C. 2010. Die inkomstebelastinghantering van franchisefooie in die Suid-Afrikaanse petroleumbedryf. Ongepubliseerde magisterverhandeling. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.

Williams, R.C. 1995. *Income tax in South Africa cases and materials*. Third edition. Durban: Butterworths.